

ГАЗЕТА
ВETERANІВ ВІЙНИ

З нами Правда, з нами Справедливість, з нами Чесність і Честь

Третій Тост

2024 рік • ЖОВТЕНЬ • № 19-20 (763—764)

У рамках відзначення Дня захисників і захисниць України у Тернополі в сквері по вулиці Софії Стадникової відкрито та освячено меморіальний знак у вигляді Козацького хреста «На честь загиблих героїв – захисників України».

ПАМ'ЯТЬ, УВІЧНЕНА В ГРАНІТІ

КОЗАЦЬКИЙ ХРЕСТ є символом незламності українців і лицарства воїнів. Ініціатором його встановлення стали ветеран-«афганець» полковник у відставці Іван Бабій, Тернопільська обласна Спілка ветеранів Афганістану та родини загиблих захисників України.

Місцевою владою тут пла-

нувалось встановлення чергового розважального закладу, але здоровий глузд та активність і наполегливість ветеранів перемогли «гроші».

Священнослужителі Церкви Успіння Пресвятої Богородиці відслужили панахиду за упокій душ всіх полеглих захисників України та освятили пам'ятний знак. Присутні спільною молитвою, запаленням лампадок і покладанням квітів вшанували героїв.

Згадали під час урочистого відкриття і про вісьмох ветеранів-«афганців» Тернопільщини, які загинули вже у сучасній російсько-українській війні за волю і незалежність України.

Щира подяка всім, хто ініціював і долучився матеріально до встановлення меморіального знаку. Вшанування пам'яті полеглих героїв, які віддали найцінніше – своє життя за волю і свободу України – наш обов'язок!

Василь КОГУТ,
перший заступник
голови Тернопільської
обласної організації УСВА.

ВКЛОНЯЄМОСЯ ВСІМ, ХТО НАБЛИЖАВ І НАБЛИЖАЄ НАШУ ПЕРЕМОГУ

Виступ Президента з нагоди Дня захисників і захисниць України

СЛАВА УКРАЇНІ!

ПАНОВЕ ГЕНЕРАЛИ, офіцери, сержанти й старшини, солдати й матроси, курсанти та ліцеїсти!

Шановні військовослужбовці та ветерани!

Сьогодні великий день. День захисників і захисниць України. Ваш день. День тих, завдяки кому настає завтра. Завдяки кому є Україна, а ми стоїмо тут, на своїй землі, у своїй столиці, під своїми прапорами. Завдяки кому життя переможе. Завдяки вам. Незламні та хоробрі. Люди великої відваги, які роблять велику справу. Захищають Україну.

І сьогодні це більше ніж професія. Більше ніж покликання. І гасла різних родів наших військ, різних бригад і формувань для вас більше ніж слова. Вами це доведено не раз. Доведено на полі

(Закінчення на 3-й стор.)

ХАЙ НАША СПІЛЬНА РОБОТА ЗА ПЛАНОМ ПЕРЕМОГИ ЯКНАЙШВИДШЕ ОБЕРНЕТЬСЯ МИРОМ ДЛЯ УКРАЇНИ

ВИСТУП ПРЕЗИДЕНТА У ВЕРХОВНІЙ РАДІ

СЛАВА УКРАЇНІ!

НАШІ ЛЮДИ В УКРАЇНІ, у світі не втомлюються говорити: «Слава Україні!»

Україна не втомлюється відповідати: «Героям слава!» Але на нашій землі стали рідше звучати слова «Україна має перемогти».

Перемога для деякого стала незручним словом. На жаль. І в реальності – ми розуміємо – перемоги непросто досягти.

Хоча тільки перемоги народжують для країни славу. І дають змогу берегти реальну пам'ять про героїв – на століття. І дають змогу країні жити. Жити незалежно, жити вільно, суверенно, на своїй землі й за своїм законом.

І самим обирати для себе майбутнє. Майбутнє для України – це, безперечно, бути сильною частиною глобального світу, бути на рівних з усіма країнами-лідерами, бути у Євросоюзі та НАТО – бути там повноправно. Бути там – це справедливо для нас. Слава Україні!

Українці заслуговують на це.

І саме в цьому наша мета – відвоювати для України право на життя. Вибити для України саме справедливість. Завершити цю війну надійним і чесним миром для всіх нас.

Я дякую всім, хто наближає реалізацію цієї нашої мети: кожному воїну, усім громадянам України.

І саме для всіх нас, українців, підготовлений план – План перемоги.

План перемоги України – це план посилення нашої держави, посилення наших позицій. Щоб бути достатньо міцними у завершенні війни. Щоб Україна була з усіма мускулами.

Цей План можливо реалізувати. Це залежить від партнерів. Підкреслюю: від партнерів. Це точно не залежить від Росії.

Кожен у світі бачить, що Росія не шукає чесного миру. Путін збожеволів і хоче, абсолютно хоче тільки війни. Він сам не зміниться. Він надто з минулого. Надто вчорашній. Він глухий до всіх інших.

Але разом – ми, українці, разом із нашими партнерами – ми повинні змінити обставини так, щоб війна закінчилась. Безвідносно до того, чого хоче Путін.

Ми всі повинні змінити обставини так, щоб Росія була примушена до миру.

Спочатку давайте згадаємо, що майже два роки тому на саміті «Групи двадцяти» в Індонезії Україна запропонувала Формулу миру. Це стратегія припинення російської агресії проти України, українців та відновлення

(Закінчення на 2-й стор.)

Воїни-«афганці» – українській армії

МАРШРУТ ДОБРА

тощо. Також було доставлено генератор для воїнів.

Покровськ, Святогірськ, Ізюм, Харків – маршрут добра. Але це маршрут болю і страждань. Кожен, хто побачить страшні картини того життя, просто зобов'язаний змінити власне життя. Знову і знову Церква та її віряни не залишаються осторонь великої

біди, яка сьогодні об'єднує весь український народ. Молімося і продовжуймо робити добро, наближаючи благословенний мир і перемогу в цій страшній війні. Разом ми – сила!

Володимир ПИПІЧ,
член Шепетівської СВА,
учасник бойових дій
в Афганістані.

Дата

80 РОКІВ ПОДВИГУ

28 жовтня в Україні відзначається День визволення від фашистських загарбників з метою вшанування героїчного подвигу та жертвості українського народу у Другій світовій війні. Про події, які передували, та який існує зв'язок між минулим і сучасністю, читайте на 5-й стор.

РОЗПОЧАЛАСЯ ПЕРЕДПЛАТА НА ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ НА 2025 РІК

АТ «Укрпошта» інформує, що розпочато передплату медіа із доставкою з січня в усіх об'єктах поштового зв'язку:

- з 1 жовтня 2024 року – за електронною версією передплатних каталогів на автоматизованих відділеннях;

- з 7 жовтня 2024 року – за друкованими каталогами;

- з 26 жовтня – на пересувних відділеннях через пристрій 3 в 1 BePost.

Терміни проведення передплати на медіа:

- загальнодержавні – до 25 грудня 2024 року;

- місцеві – до 27 грудня 2024 року.

Газету Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) «ТРЕТІЙ ТОСТ» можна передплатити.

Вартість передплати на місяць – 36 грн (вартість з доставкою – 16 грн, приймання передплати – 20 грн), на три місяці – 68 грн, на шість місяців – 116 грн, на рік – 212 грн.

Наш індекс – 30224.

Підтримуйте газету воїнів-інтернаціоналістів «Третій тост» своєчасною передплатою.

Ще до початку повномасштабного вторгнення ерефії в Україну, в період проведення АТО та ООС, ми зрозуміли, що потрібно згуртуватися, щоб вигнати ворога. Армія і народ єдині, всі ми тільки разом спроможні дати відсіч окупантам. Так було тоді, так є і зараз.

З БЛАГОСЛОВЕННЯ митрополита Шепетівського і Славутського Євсевія, за фінансової і матеріальної підтримки Шепетівської спілки ветеранів Афганістану, її волонтерського центру «Ветеран», волонтерська група Шепетівської єпархії відвідала українських воїнів на Донеччині та Харківщині.

Протоіерей Володимир Ткачук (Полонне), протоіерей Даниїл Ярошук (Білогір'я) під керівництвом голови молодіжного відділу Шепетівської єпархії протоіерея Федора Вересюка зустрілися з нашими земляками, з теплою та молитвою передали те, що сьогодні потрібно на фронті: харчі, окопні свічки, інструменти, вогнегасники, засоби гігієни, дитячі малюнки

ХАЙ НАША СПІЛЬНА РОБОТА ЗА ПЛАНОМ ПЕРЕМОГИ ЯКНАЙШВИДШЕ ОБЕРНЕТЬСЯ МИРОМ ДЛЯ УКРАЇНИ

(Закінчення.
Початок на 1-й стор.)

справедливості для всього нашого українського народу на основі цілей і принципів Статуту ООН.

За два роки майже сто країн з усіх частин світу підтримали Формулу миру.

Я вдячний кожній такій країні.

Ми провели успішний інавгураційний Саміт миру і ми змогли довести, що цей переговорний формат – він може бути успішним для головного – для завершення війни.

Але Росія поки ухиляється від чесної дипломатії та поміж бомбами кидає ще ультиматуми.

Ми повинні це зупинити.

Жоден російський ультиматум не матиме сенсу для всіх нас, не матиме сенсу для України.

Це гарантують наші воїни, усі наші люди, наша єдність. Єдність України. І єдність наших партнерів. Усе це є основою нашої здатності досягти справедливої мети.

План перемоги – це шлях посилення України. Це саме таке посилення України, яке потрібно, щоб не тільки захистити наші позиції, українські, а й щоб прокласти міст – міст до проведення другого Саміту миру, який поставити справедливу для України крапку у цій війні.

Сьогодні я хочу публічно вперше представити цей План. І звертаюсь до вас – заради єдності та підтримки України.

Дорогий український народе! Пане Голово Верховної Ради України!

Пане Прем'єр-міністре! Пане генерале, Головнокомандувачу Збройних Сил України!

Панове керівники наших поважних розвідок, Служби безпеки України, шановні урядовці, голови всіх державних інституцій України!

Народні депутати України! Українські дипломати! Представники держав – наших партнерів, які сьогодні тут присутні, посли в Україні!

Усі, хто присутній сьогодні в цій залі!

Терміновість Плану перемоги – саме зараз. Це пункти, більшість яких розрахована детально в часі.

Якщо почати рухатися з цією ідеєю, із цим конкретним Планом перемоги саме зараз, то може вдатися завершити війну не пізніше ніж наступного року.

Ми всі з вами, хто відчуває біль війни, чуємо, що в таких назвах, як Покровськ, Вовчанськ, Харків, Суми, наш Оріхів, Запоріжжя, Херсон, Донецьк, Луганськ, Крим, звучить не тільки доля України.

Але також доля інших країн – країн Балтії, Фінляндії. Країн – наших сусідів. Балкани, країни Центральної Азії, Грузія, Молдова.

І країн з інших регіонів світу, які далекі від нас із вами в Україні, але дуже близькі до наших партнерів. Це стосується і Лівії, і Сирії, і країн регіону Сахель.

У битвах, у яких зараз б'ються українці саме тут, в Україні, заради своєї незалежності, вирішується, чи порине світ у ще більше воєн.

Росія та її спільники хочуть більше воєн. І це факт.

Вони вчаться. Що більше часу вони матимуть, щоб учитися нести саме руйні й тільки, то більше згодом світ заплатить обов'язково, на жаль, за право на життя, за право на мир.

Зараз для наших партнерів допомоги Україні – це гарантувати, що у світі збережеться порядок, заснований на правилах.

Якщо війна Росії проти України завершиться на Саміті миру та на основі міжнародного права, це переконає інших потенційних агресорів не розв'язувати інші війни.

І якщо ж Путін досягне своїх божественних цілей – геополітичних, військових, ідеологічних та економічних, то це створить нездоланне враження в інших потенційних агресорів, зокрема в регіоні Затоки, в Індо-Тихоокеанському регіоні та в Африці, що загарбницькі війни можуть бути вигідними і для них також.

Тому доля наступних десятиліть визначається саме діями нашої глобальної коаліції на захист України й міжнародного права. Для нас абсолютно легітимно звертатися до партнерів по підтримку в цій битві.

Для партнерів – цілком практично допомогти нам не лише вистояти, а й перемогти у війні за наше життя. Цим партнери допоможуть собі не менше.

В коаліції злочинців разом із Путіним станом на зараз уже є Північна Корея – родина Кім, яка тримає в рабстві більш ніж 20-мільйонну частину корейського народу.

Наша розвідка фіксує не лише передачу зброї з Північної Кореї до Росії, а й передачу людей.

Це робітники для російських заводів – замість убитих на війні громадян Росії. І особовий склад для російської армії. І це вже факт.

Фактично це участь уже другої держави у війні проти України на боці Росії.

Кожен бачить допомогу іранського режиму для Путіна. Так само, як і співпрацю Китаю з Росією.

Попри заяви Пекін утримується від справді серйозних, дієвих кроків для того, щоб зупинити Путіна, зупинити агресію та порушення Росією Статуту ООН.

І ми маємо чесно говорити – українці та всі наші партнери: якщо ми не посилюємося суттєво зараз, Путін встигне суттєво посилитися в наступному році – посилитися так, щоб назавжди відкинути дипломатію.

Росія повинна програти у війні проти України.

І це не «заморожування».

І це не торгівля територіями чи суверенітетом України.

Ми повинні реалізувати План перемоги, щоб примусити Росію бути на Саміті миру та бути готовою закінчити війну.

Отже, План складається з п'яти пунктів і трьох таємних додатків.

Пункт перший – геополітичний.

Пункти другий і третій – вони військові.

Пункт четвертий – економічний. Пункт п'ятий Плану перемоги – безпековий.

Пункти розраховані в часі. Дуже конкретно. Перші чотири – це час війни, щоб її завершити. П'ятий пункт – на час після війни, щоб гарантувати безпеку.

Перший пункт – це запрошення в НАТО. Зараз.

Ми – демократична нація, яка довела, що може захищати Євроатлантику і наш спільний спосіб життя – інших демократичних націй.

Протягом десятиліть Росія використовувала геополітичну невизначеність у Європі, а саме – факт, що Україна не є членом НАТО. І саме це спокушало Росію посягати на нашу безпеку. І тепер факт запрошення для України в НАТО може стати справді фундаментальним для миру.

Ми розуміємо, що членство в НАТО – це питання подальшого, а не теперішнього.

Але Путін має побачити, що його геополітичні розрахунки програшні.

Росіяни повинні це відчувати – що їхній цар програв геополітично світу.

І я хочу подякувати всім нашим партнерам, хто підтримує, що запрошення для України в НАТО зараз із членством пізніше посилює не нас – посилює всіх нас.

Invitation – запрошення – це сильне рішення, яке не потребує нічого, окрім рішучості.

І сьогодні запрошення символізує значно більше, ніж тільки НАТО.

Для нас рішучість у питанні НАТО для України означає також неминучість євроінтеграції для України та безальтернативність демократії в Україні. І саме тому це початковий пункт Плану перемоги. Перший і дуже важливий. Свідчення рішучості. Ось що таке запрошення. Безумовне запрошення зараз.

Це визначеність, як партнери бачать насправді місце всіх нас, місце України в архітектурі безпеки.

Я прошу всіх вас працювати заради рішучості партнерів визнати Україну рівною іншим у європейській архітектурі безпеки.

Другий пункт – оборона.

Це незворотне зміцнення української оборони проти агресора.

Це реалістично – захищати наші позиції на полі бою в Україні й водночас обов'язково повертати війну на територію Росії, щоб росіяни відчували, що таке війна, а попри російську пропаганду починали розвертати ненависть у бік Кремля.

Ми не наївні. Україна не вірить і не повірить, що більшість росіян усвідомить справді глибину морального падіння їхньої держави.

Але вони мають відчути падіння російської армії.

І це буде програвом їхньої ідеології війни.

Є чіткий перелік зброї, яка здатна підтримувати таку силу наших воїнів. А завдяки Курській операції ми побачили, що Путін не має достатньо сили, щоб триматись, коли ми тиснемо, справді тиснемо міцно.

Тому ключем до реалізації цього другого пункту Плану перемоги є:

– успішне продовження операцій Сил оборони та безпеки України у визначених районах ворожої території, щоб не допустити буферних зон на нашій землі;

– незворотне посилення позицій Сил оборони та безпеки України та знищення наступального потенціалу

Російської Федерації на окупованій території України;

– далі – допомога партнерів у комплектуванні наших бригад резерву для Збройних Сил України;

– виведення ППО України на такий рівень, який є достатнім, реально достатнім для захисту наших міст і сіл від російських ракет і ворожих дронів, та спільні захисні операції з нашими сусідами у Європі для збиття російських ракет і дронів у межах доступу повітряного щита партнерів;

– а також розширення операцій із застосуванням наших українських ракет і дронів, а також інвестицій у розширення їх виробництва в Україні;

– зняття партнерами обмежень на застосування далекобійної зброї на всій окупованій Росією території України й на території Росії – по об'єктах воєнної інфраструктури ворога – і надання Україні відповідних далекобійних можливостей – ракет, дронів та інших засобів ураження;

– надання Україні в реальному часі супутникових даних і даних, що отримуються іншими засобами розвідок.

Для кожного з підпунктів оборонного пункту нашого Плану перемоги Україна надає партнерам чітке обґрунтування, всі деталі, що саме є нашими цілями, як ми їх досягаємо і наскільки це зменшить російську здатність продовжувати цю війну.

Оборонний пункт Плану має таємний додаток, і до нього мають доступ саме ті партнери, які мають відповідний військовий потенціал допомоги.

Третій пункт Плану перемоги – це пункт під назвою стримування.

Під нього теж є відповідний таємний додаток. Його вже отримали Сполучені Штати Америки, лідери Великої Британії, Франції, Італії та Німеччини.

Отримують і ще деякі держави, які можуть наповнити змістом для України цю дуже добре відому світові концепцію стримування.

Російське керівництво агресивно діє лише тоді, коли переконано, що не отримає адекватної руйнівної відповіді.

Коли Росія знає, що відповідь буде, і розуміє, яка це буде відповідь, вони обирають переговори та стабільне співіснування навіть зі стратегічними противниками. І ми знаємо ці приклади.

Завдяки саме цьому пункту стримування Росії від агресії можливе і щодо України та всієї Європи.

Україна пропонує розмістити на своїй землі комплексний неядерний стратегічний пакет стримування, який буде достатнім для захисту України від будь-якої воєнної загрози з боку Росії та який звучить, максимально звужив варіативність дій Росії до таких перспектив: або приєднатися до чесного дипломатичного процесу для справедливого

завершення війни, або гарантовано втратити можливість продовжити агресивну війну внаслідок застосування Україною наданого пакету стримування згідно з визначеними військовими цілями Росії.

Тобто пакет стримування – це факт, що Росія або йде в дипломатію, або йде... до втрати її машини війни. Peace through strength.

По обидва боки Атлантики це працює однаково результативно. І цей пункт можна забезпечити, зокрема, фінансуванням – і ці деталі також передані – фінансуванням у межах уже укладених безпекових угод із партнерами та визначених обсягів фінансової підтримки.

Пункт четвертий – стратегічний економічний потенціал.

В Україні зосереджені природні ресурси, і зокрема критично важливі метали ціною в трильйони доларів США. Це, зокрема, уран, титан, літій, графіт та інші стратегічні й стратегічно цінні ресурси, які посилять у глобальній конкуренції або Росію та її союзників, або Україну та демократичний світ.

Поклади критичних ресурсів в Україні разом із глобально важливим потенціалом України у виробництві енергії та продовольства є одними з ключових загрозливих цілей Російської Федерації в цій війні.

І це наша можливість зростання. Економічного зростання українців, усієї нашої держави. Економічного посилення Євросоюзу заради економічної й багато в чому безпекової автономії Європи. І це можливість Сполучених Штатів та наших партнерів у G7 працювати з Україною – союзницею, яка може забезпечити на інвестицію прибутку.

Економічний пункт нашої стратегії має таємний додаток, який передається лише визначеним партнерам.

Україна пропонує Сполученим Штатам разом із визначеними партнерами, зокрема це Євросоюз, частину якого Україна – буде, та з іншими партнерами у світі, хто є нашими партнерами, укласти спеціальну угоду щодо спільного захисту наявних в Україні критичних ресурсів, спільного інвестування та використання потім відповідного економічного потенціалу.

Це також мир завдяки силі. Економічній силі.

Це угода, що органічно доповнить та посилить наявну систему економічного тиску на Росію, а саме – усі наявні санкції проти Російської Федерації, обмеження нафтової ціни, обмеження експорту в Росію та інші заходи тиску.

Російські спільники у світі повинні усвідомлювати, знати, бачити, що у цього режиму немає економічного майбутнього.

І п'ятий пункт. П'ятий пункт розрахований на післявоєнний час.

Після цієї війни Україна матиме один із найбільш досвідчених та великих військових контингентів. І це люди, справжні люди, – наші воїни, які володітимуть реальним досвідом сучасної війни, успішним досвідом застосування західної зброї та різнобічним досвідом взаємодії, безумовно, з нашими партнерами, з військовими НАТО.

Цей український досвід має бути використаний для зміцнення оборони Альянсу та гарантування безпеки у Європі.

Це достойна місія для наших героїв.

Ми передбачаємо у разі згоди партнерів заміщення окремих військових контингентів збройних сил Сполучених Штатів Америки, які дислоковані у Європі, заміщення їх укра-

їнськими підрозділами. Після війни. Українці довели, що можуть бути тією силою, яку російське зло не здолає.

І я вдячний кожному партнеру. Уже багато сигналів, які підтримують це, дуже сильно подобається їм ця ідея. Дякую. Усім, із ким ми обговорили цю перспективу на післявоєнний час, – вдячний за повагу до українців і нашої здатності бути нездоланими в Альянсі з партнерами.

Дорогі присутні! Дорогий український народе!

Партнери України, яким уже був представлений цей наш План, поставилися до нього дуже практично. Уважно. Команди зосереджені зараз на деталях заради дієвої підтримки. Команди почали працювати.

Завтра я представлю План перемоги на засіданні Європейської ради. Публічно. Але для мене було дуже важливо представити це сьогодні вам усім.

Але я хочу бути відвертим із вами щодо того, як сьогодні ситуація супроводжується у певній непублічній, різноформатній комунікації і з Україною також.

Ми чуємо від деяких партнерів таке слово, як «перемовини», і значно рідше звучить слово «справедливість».

Україна – я це підкреслював неодноразово – Україна відкрита до дипломатії, але до чесної, у сильній позиції.

Саме тому в нас є Формула миру. Це гарантія перемовин без примусу України до несправедливості. Українці заслуговують на достойний мир.

План перемоги прокладе шлях до цього. План перемоги – це гарантія, що божевільні в Кремлі втратять можливість продовжувати війну. І тому План перемоги є мостом до реалізації Формули, до реалізації Саміту, шляхом до чесної дипломатії.

Але на цьому шляху Україна має бути сильною. Об'єднаною. Та свідомою – свідомою того, що Росія не може відпустити нас, не може відпустити, але Росія може та повинна Україну втратити.

Росія повинна назавжди втратити контроль над Україною і втратити навіть бажання такого контролю. Всі такі можливості.

І водночас – гарантія спокою для всієї Європи.

І щоб ми досягли цього, я прошу всіх вас працювати, служити Україні, працювати на єдність в Україні та єдність України з партнерами. Переко-нувати партнерів. Бути тими, хто працює невтомно.

Я дякую кожному й кожній, хто працює саме так заради України. Хто воює заради України.

Я дякую всім, на чий плечач стоїть Україна.

Іноді в час війни буває так, що суспільство – є такі історичні приклади – суспільство поляризується. Але саме завдяки повзати одне до одного та вдячності суспільство зберігається. Попри будь-що. Будь-які виклики. Попри поляризацію.

Ми не воюємо одне з одним.

Ми воюємо з Росією. Це наш ворог. Воюємо з ним на полі бою, у міжнародних відносинах, в економіці, в інформаційній сфері, у людських серцях. Вони – ворог. Усередині України ворогів немає.

Ми досягли й досягаємо результатів у битвах завдяки саме нашій єдності.

Тому, будь ласка, не втрачаємо єдності.

Працюємо разом. Заради України. Заради перемоги України.

Якщо втратимо єдність в Україні – ми точно втратимо єдність у Європі. Якщо втратимо єдність у Європі – ми точно втратимо підтримку світу. Всі дивляться на нас.

Якщо втратимо підтримку світу – ми програємо в цій війні, як було століття тому.

План перемоги, серед іншого, дає змогу нам усім в Україні об'єднатися іще більше навколо спільної мети.

І саме тому я звертаюсь зараз до вас.

Хай наша спільна робота загалом, за Планом перемоги якнайшвидше обернеться миром для України.

Я дякую всім вам, дякую, хто з Україною!

Пишаюсь усіма нашими людьми. Дуже вірю в Україну.

Слава Україні!

16 жовтня 2024 року.

ВКЛОНЯЄМОСЯ ВСІМ, ХТО НАБЛИЖАВ І НАБЛИЖАЄ НАШУ ПЕРЕМОГУ

Виступ Президента з нагоди Дня захисників і захисниць України

(Закінчення.
Початок на 1-й стор.)

бою, де ви завжди за Україну. За її волю. Завжди попереду. І вірні завжди. Перші з честю. Ідете на ви, і запеклих вогонь не пече. Ви обрані долею, і слабких немає. Тож усі ви разом, громом і полум'ям, волею й залізом, із Богом і за Україну.

951 день битви за державу. 951 день ви пишете історію на полі бою. Віддаєте себе, аби не віддати Україну. І ті, хто був народжений воїном, і ті, хто ним став. Змінив своє власне життя, аби наша свобода була незмінною. Хто мав іншу професію, але не хотів жити під іншим прапором. Хто сказав собі: я не маю іншого вибору, адже це моя Батьківщина, це моя Україна, тож я буду її захищати.

«Захищати Україну». Два слова, що об'єднали мільйони людей. Нашу країну і наш народ. Від імені яких я хочу сказати вам дякую! Кожному й кожній. Пишаємося! Кожним і кожною.

Це наша арта, наші боги війни, ті, хто б'є влучно. Наші Повітряні сили, які, захищаючи країну, завжди на висоті. Це наша ППО, що робить усе, аби наше небо було чистим. Наші танкісти, які в латних рукавицях загартовують міць. Наша піхота, яка робить надважку

роботу, вигризаючи кожен рубіж. Наші розвідники. Хто бачить усе, знає все і зриває плани окупантів. Наші Військово-Морські сили, наші десантники та спецпризначенці, нацгвардійці, прикордонники, Служба безпеки України, ТрО, всі наші Сили безпеки й оборони.

Коли ми кажемо «захисники України», відчуваємо гордість. Відчуваємо ваш захист. Бачимо вашу відвагу. Щодня бачимо і щоночі. У будні й вихідні. У спеку й мороз. Завжди. Кожної хвилини. Хвилини, цю яку ви знаєте як ніхто інший. Хвилини, яка може змінити абсолютно все.

Це бувають болісні миті. Втрата побратима, із яким хвилину тому ще ви розмовляли, ділили їжу, ділили воду в одному окопі.

Це й хвилини зв'язки, бойових успіхів, перемог. Хвилини гордості, хвилини доблесті. Хвилини довгих боїв і хвилини короткого сну, хвилини теплого зв'язку з рідними та холодних ночей «на нулі». З усіх цих абсолютно різних хвилин складається війна. Складається наша боротьба і дуже важкий шлях до однієї найголовнішої, найбажанішої хвилини. Першої хвилини перемоги. Першої хвилини миру в Україні.

Ми вклоняємося сьогодні всім, хто наближав і наближає цю хвилину. Робить це безупинно. І сьогодні рівно о 9-й годині ми зупинимось на хвилину. Зупинимось не формально. Не буденно. А на знак щирої поваги та вдячності своїм воїнам. Наші міста й села, вулиці та площі, наші люди – хоч би де ми були, усі ми зупинимось на одну хвилину. Хвилину мовчання, коли насправді всередині ми всі кричимо. Кричимо від болю за кожного полеглого героя. Кричимо від ненависті до того зла, яке прийшло на нашу землю. Але точно піде з неї.

Бо інакше бути не може. Бо в Україні є ви. Наші захисники й захисниці.

Вічна слава тим, хто боронить українську землю, небо й моря! Вічна пам'ять тим, хто захистив Україну ціною власного життя!

Слава нашим захисникам і захисницям!
Слава Україні!

1 жовтня 2024 року.

ВІТАННЯ ПРЕЗИДЕНТА ВОЇНАМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ

ШАНОВНІ ВОЇНИ!

Щиро вітаю вас із професійним святом – Днем територіальної оборони України.

Вдячний усім підрозділам Сил територіальної оборони, які демонструють справжню стійкість, усім воїнам, які б'ються заради України саме так хоробро, як потрібно. Кожен бій заради нашої держави і людей, кожен крок заради посилення України допомагають наблизити найважливіший результат – максимальне виснаження окупанта, його вигнання з України та справедливий мир для нашого народу.

Разом з іншими складовими Сил оборони і безпеки України Сили територіальної оборони мають бути й надалі надійними захисниками суверенітету нашої держави.

Ушановуючи усіх воїнів, низько вклоняємося світлій пам'яті полеглих та згадуємо кожного, хто віддав своє життя за незалежність України.

Бажаю усім вам міцного здоров'я, незмінної сили духу в захисті України, а нашій державі – якнайшвидшої перемоги.

Слава воїнам територіальної оборони!

Володимир ЗЕЛЕНСЬКИЙ.

6 жовтня 2024 року.

Маємо забезпечити супровід військових від моменту вступу на службу і на весь період цивільного життя. На цьому наголошала міністр у справах ветеранів України Наталія Калмикова під час IV Форуму «Ветерани – шлях додому. Спроможності громад у захисті прав та задоволенні потреб ветеранів», що відбувся в Івано-Франківську.

ДЛЯ ПІДТРИМКИ ВЕТЕРАНІВ

ФОРУМ зібрав ветеранів й ветеранок, їхні родини, представників уряду, народних депутатів України, місцевого самоврядування, громадського та приватного секторів, міжнародних організацій. Мета – спільно сформулювати пропозиції для вдосконалення державної політики підтримки ветеранів членів їхніх сімей, родин загиблих і зниклих безвісти захисників і захисниць.

Виступаючи на форумі, Наталія Калмикова зауважила, що підтримка військових має відбуватися системно та комплексно від моменту початку служби людини у лавах сил безпеки та оборони. Адже чим краще буде зроблено цю роботу під час їхньої служби, тим простіше буде на шляху до повернення у цивільне життя.

«Ми маємо забезпечити цю тяглість від моменту вступу на службу і на весь період цивільного життя. І для мене зараз є викликом об'єднати співпрацю з іншими міністерствами щодо посилення їх залучення до формування комплексної ветеранської політики», – наголосила очільниця Мінветеранів.

Вона зазначила, що вже мала продуктивну зустріч із командою Міністерства соціальної політики України щодо спільного бачення розвитку взаємодії між

відомствами – задля максимальної якісної соціальної підтримки ветеранів та членів їхніх сімей.

Також Наталія Калмикова поінформувала про п'ять ключових пріоритетів роботи Мінветеранів: фізичне й ментальне відновлення ветеранів, підтримка їхніх родин, економічна незалежність ветеранів, соціальні гарантії, шана й повага.

Мінветеранів завершує розробку законодавчих змін щодо осучаснення державних гарантій для ветеранів російсько-української війни.

«Маємо переосмислити, осучаснити та забезпечити пільги і гарантії відповідно до потреб та реалій сьогодення. Найближчим часом ми представимо сучасний підхід, який повною мірою відповідатиме потребам ветеранів і ветеранок», – зауважила Наталія Калмикова.

Форум організовано Комітетом Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, Міжфракційним депутатським об'єднанням «Реабілітаційні сили України» за підтримки Програми USAID «Рада: наступне покоління» та у співпраці з Івано-Франківською обласною військовою адміністрацією, Івано-Франківською міською радою.

Соціальний захист

ВЕТЕРАНСЬКА ПОЛІТИКА: ЗРОЗУМІЛІСТЬ, УПОРЯДКОВАНІСТЬ І ЗЛАГОДЖЕНІСТЬ

і можливостей працевлаштування», – зазначається в дослідженні.

Медична допомога: в кількісному відношенні достатня, проте її якість геть незадовільна.

Ситуація з лікуванням травматичних ампутацій, протезуванням і реабілітацією ветеранів із ушкодженнями опорно-рухового апарату трохи краща. Але ситуація з лікуванням нейроtraum, репродуктивних органів – погана.

Ветерани також зазначають занадто короткий та обмежений строк реабілітації, недостатню кількість реабілітаційних центрів. На сьогодні держава й медустанови можуть забезпечити реабілітацію максимум на чотири місяці.

Однією з найбільших перешкод у доступі до медпослуг респонденти називають труднощі з отриманням і оформленням необхідних документів через недостатньо налагоджений документообіг між військовими та цивільними лікарнями. Про єдиний медичний простір багато говорять, але насправді з цим наразі великі проблеми.

На думку експертів IREX, необхідно:

- запровадити стандартизовані протоколи лікування та реабілітації ветеранів;
- налагодити документообіг

Кількість ветеранів зростає. Повертаючись додому, вони стикаються з серйозними проблемами. Судячи з потоку скарг, державний сервіс традиційно запізнюється та/або діє несистемно. «Вузькі місця» необхідно оперативно розчищати в очікуванні масової демобілізації. А Міністерство у справах ветеранів, яке на початку вересня очолила Наталія Калмикова, потребує перезавантаження.

між цивільними та військовими медустановами;

– оптимізувати проходження медико-соціальної експертизи – надходить дуже багато скарг на бюрократичну тяганину;

– зробити доступнішою та зрозумілішою інформацію про послуги з реабілітації (головним джерелом інформації досі є «сарафанне радіо»);

– провести роботу з медперсоналом щодо ставлення до ветеранів і переходу від радянської парадигми «лікування тіла» до поваги до особистості, її права на отримання інформації про свій стан, необхідності згоди на лікування (задня справа ведливості варто зазначити, що певний лікар або медсестра без жодних «протоколів і тренінгів» із готовністю віддає часточку душі сотням хворих, нерідко отримуючи при цьому копійчану зарплату. Проте, на жаль, частіше трапляються зовсім інші історії);

– систематизувати медичні послуги та діагнози на військовій службі – внести зміни до наказу Міноборони про Положення про

військово-лікарську експертизу в ЗСУ й розробити чіткий перелік діагнозів, що передбачають звільнення воїна;

– залучати родини військових до реабілітаційних програм – це допоможе здійснювати моніторинг медичних проблем ветеранів після закінчення їхньої військової служби.

«70% проблем у ветеранській сфері пов'язані з недостатністю комунікації з боку держави», – вважає ветеран, голова Спілки поранених військових України «Міцні 300» Андрій Кучер. – Наприклад, якщо ми говоримо про медичні послуги, багато корисного роблять, але недостатньо про це інформують. Є багато програм реабілітації, але побратими і посестри про них не знають. Найскладніше для поранених військових – комунікація з військовими частинами. Це важливо моніторити й коригувати».

Дослідники IREX зазначають також **незадовільний рівень психологічної допомоги.** Учасники дослідження кажуть, що

психологічна допомога є актуальною для більшості ветеранів. І очікується, що попит на неї зростатиме. Частина респондентів вважає, що в разі звільнення з військової служби ветерани мають проходити обов'язковий психологічний скринінг, оскільки вони часто не усвідомлюють, що потребують психологічної допомоги.

Бракує центрів та інституцій за місцем проживання ветеранів, де психологи могли б надавати їм допомогу. Бракує психологів у військових частинах і медустановах. Респонденти вказують також на нестачу фахівців, підготовлених до роботи з ветеранами та членами їхніх родин.

На щастя, є благодійні фонди і громадські організації, які, не вимагаючи бюджетного фінансування, коштом грантів і приватних осіб реалізують серйозні, досить дорогі програми психологічної реабілітації як для ветеранів, так і для тих, хто воює, зокрема бойових медиків. Однак і цього недостатньо.

Деякі респонденти зазначають, що не довіряють цивільним психологам і тим, кого надають держінституції, вважаючи, що зрозуміти їх може лише людина з подібним життєвим досвідом, яка пройшла війну. Крім того, досі є стигматизація психологічної допомоги серед ветеранів.

Потреби ветеранів в освіті та працевлаштуванні зростають, вважають дослідники.

(Закінчення на 7-й стор.)

У яких напрямках рухатися наперед? Подальші кроки з формування політик і сервісів для ветеранів і ветеранок обговорювали представники Мінвету, громадських організацій та бізнесу, спираючись на дані дослідження «Реінтеграція ветеранів: потреби та виклики», проведеного Програмою реінтеграції IREX разом із Українським ветеранським фондом і дослідницьким агентством Info Sapiens.

ЯКИМИ є потреби ветеранів і з якими специфічними перешкодами вони стикаються в доступі до ключових послуг?

Більшість ветеранів-респондентів скептично оцінює готовність держави до кратного збільшення кількості ветеранів і, відповідно, зростання та більшості різноманітності їхніх запитів, указуючи на організаційні проблеми, обмежені ресурси або їх неефективний розподіл, що знижує обсяг і якість послуг. Окрім того, ветерани критично оцінюють діяльність держорганів із відстеження потреб як самих ветеранів, так і їхніх родин.

«Загальний запит ветеранів до держави, який озвучили всі респонденти, – зрозумілість, упорядкованість і злагодженість політики щодо задоволення потреб і вирішення проблем ветеранів у таких сферах як медична, психологічна, юридична і житлова допомога, а також надання освітніх послуг, соціальних пільг

Актуальне інтерв'ю

Як вдається виривати з лап рф дітей? Що найскладніше в цьому механізмі? З якими проблемними питаннями звертаються рідні загиблих і зниклих безвісти? Чи працює в Україні міжнародне гуманітарне право? Які шанси притягнути воєнних злочинців з рф до відповідальності за порушення Женевських конвенцій?

— **Пане Дмитре, днями ви заявили, що близько 40% повернутих з полону – це особи, які мали статус зниклих безвісти за особливих обставин і не були підтверджені МКЧХ. У чому складність повернення таких людей з полону? Як все-таки відбувається з юридичної точки зору цей процес і в чому його труднощі?**

— Юридично вважається, що людина перебуває в полоні після її підтвердження МКЧХ через Національне інформаційне бюро. Інші джерела інформації, які можуть свідчити про факт перебування в полоні зниклого безвісти, це свідчення звільнених з полону військовослужбовців та ідентифікація особи за результатами проведення відповідних експертиз.

Крім того, я з російським омбудсманом обмінююся інформацією щодо зниклих безвісти оборонців України. Таким способом також іноді вдається з'ясувати можливе перебування в полоні зниклого безвісти. Складнощі можуть виникати в тому, що в рф самі не знають, де вони утримують того чи іншого українського військовополоненого.

Однак рідним зниклих безвісти варто пам'ятати, що статус підтвердження у полоні не впливає на процедуру обміну: повертаються і підтверджені, і ті, хто вважався зниклими безвісти.

— **Ви не раз повідомляли про випадки, коли військовозобов'язані мають конфліктні ситуації з ТЦК. Ваша команда сама моніторить ці випадки в соцмережах чи до вас звертаються? Чи можете озвучити якусь статистику таких звернень? Чи є статистика звернень військовозобов'язаних до суду? На чий бік стає Фемида?**

— Про випадки конфліктних ситуацій між ТЦК і СП й військовозобов'язаними мені стає відомо від моєї команди через звернення громадян та із соцмереж і ЗМІ. До нас надходять десятки звернень щотижня, і як я вже раніше повідомляв, у більшості випадків ми не знаходимо порушень. Однак наголошу, що у частині звернень порушення є, і ми на них реагуємо.

Щодо судової статистики, то я не володію такою статистикою. Але зауважу, що за останній місяць пішли позитивні рішення про скасування призову за броньованих. Також скасовується багато постанов ТЦК про притягнення військовозобов'язаних до адміністративної відповідальності.

— **У мережі останнім часом досить часто з'являються відео з демонстративними стразами українських військовополонених. Ви звітуєте, що передаєте ці матеріали у відповідні інстанції. Скільки таких випадків зафіксовано з 24 лютого 2022 року?**

— В Офісі Генерального прокурора у квітні повідомляли, що з березня 2022 року їм стало відомо про 54 випадки страт українських військовополонених від рук російських окупантів під час спроби здатися в полон. Більш свіжої статистики ми не маємо, однак усе частіше російські солдати вбивають українських військових, які здаються в полон. Це фіксують як правоохоронні органи, так і міжнародні організації. Тільки у вересні я вже двічі реагував на випадки страт. Інститут вивчення війни 6 вересня опублікував звіт, де зазначив це також.

Я вважаю, що це робиться, зокрема, і для того, щоб деморалізувати українське суспіль-

ство і знизити спротив. Однак, бачачи такі дії, ми повинні ставати ще більш рішучими в боротьбі проти агресора та притягненні винних до відповідальності.

— **Який шанс у нашої держави, що військові злочинці будуть притягнуті до відповідальності за воєнні злочини, порушення Женевських конвенцій?**

— 21 серпня цього року Україна нарешті ратифікувала Римський статут, однак про-

дані ними ресурси використовувалися ефективно.

Після моєї конструктивної критики представники МКЧХ відмовляються долучатися до зустрічей з родинами військовополонених. На офіційне наше запрошення на останню зустріч в Одесі вони відповіли, що «люб'язно» та «з розумінням» просять поставитися до цього.

— **А з ООН? Чи не вважаєте ви, що організація «віджила себе» і не є ефективною?**

— Варто врахувати, що ООН – це дуже розгалужена організація, яка має багато проектів і напрямів. З деякими ми маємо гарну співпрацю. Наприклад, з Моніторинговою місією ООН з

кримінальних проваджень щодо воєнних злочинів.

— **Як новий закон про мобілізацію корелюється з правами людей в державі, що перебуває у воєнному стані?**

— Конституція України чітко визначає, які права і свободи не можуть бути обмежені під час воєнного стану. Водночас всі інші права можуть бути обмежені за указом Президента. Відштовхуючись від наявних обмежень в указі Президента про введення воєнного стану в Україні, під час підготовки закону щодо мобілізації обмеження були враховані й застосовані.

Також нещодавно на своїх сторінках у соцмережах я публікував серію дописів із роз'яс-

листа від нашої інституції, а буває й так, що процес може затягнутися.

— **Назвіть три головні проблемні питання, з якими до вас звертаються рідні загиблих і зниклих безвісти. У чому складність таких звернень?**

— Загальні проблемні питання, які озвучують рідні загиблих і зниклих безвісти під час зустрічей та особистих прийомів, це:

— ненадання державними органами інформації щодо вжитих заходів з пошуку зниклого безвісти військовослужбовця;

— комунікація з органами досудового розслідування щодо ідентифікації військовослужбовця за фото й відео з соцмереж;

— отримання інформації стосовно тривалого проведення ідентифікації тіла загиблого;

— незгода з висновком ДНК-експертизи тощо.

Реагуючи на порушення їхніх прав, скеровую відповідні запити та листи до відповідних державних органів. Ми регулярно проводимо зустрічі як у нашій інституції, так і в регіонах з родинами зниклих безвісти, військовополонених і загиблих військовослужбовців, де надаємо відповіді на їхні запитання.

— **Як вдається виривати з лап рф дітей? Що найскладніше в цьому механізмі? Як взаємодієте з родичами? А якщо це діти-сироти – у чому складність? Як включається в цю історію Катар? Чи є ще країни, які допомагають нам в цьому як третя сторона?**

— Завдяки роботі державних органів України, зокрема Офісу Омбудсмана, громадських організацій і країн-посередників, уже вдалося повернути 962 українських дітей з території рф і ТОТ України (станом на 03.10.2024). Окремо у відношенні Катару, адже наразі діалог з російської стороною відбувається за посередництва цієї країни. Є країни, які готові допомагати негублічно, тому назвати я їх не можу.

Якщо в депортованих дітей є родичі в Україні, які хочуть стати їхніми опікунами, то, звісно, ми з ними співпрацюємо. Якщо це діти-сироти чи діти, позбавлені батьківського піклування, то ситуація складніша, навіть на рівні пошуку дитини, адже їх масово викрадають з дитячих будинків на тимчасово окупованих територіях, після чого зі значно вищим шансом можуть передати на усиновлення до російських сімей, що, наголошую, є незаконним. Дітям можуть змінювати особисті дані, що ускладнює пошук інформації про їхнє місце перебування.

Кожен кейс з повернення дитини – це велике досягнення. Однак залишається ще майже 20 тисяч дітей, яких потрібно повернути. Один із механізмів для цього – Міжнародна коаліція за повернення українських дітей, до якої долучилися вже 40 країн. У межах коаліції діють проекти, до яких ми закликаємо долучатися країн-учасниць. Головна мета Коаліції – координація взаємних зусиль та активізація співпраці для розв'язання проблеми незаконної депортації та примусового переміщення українських дітей росією.

— **Делегація визволених з рф дітей виступала в ООН, зустрічалася з представниками різних іноземних держав. Як можна оцінити результати цих зустрічей, чи допомогло це закордонним партнерам зрозуміти, з яким викликом зіткнулася Україна?**

— Прямого причинно-наслідкового зв'язку між рішеннями наших міжнародних партнерів і тим, що вони послухали виступ дітей, ми, звісно, не можемо встановити. Однак, коли вони

(Закінчення на 6-й стор.)

ПРО ПОВЕРНЕННЯ ПОЛОНЕНИХ, ПРАВА ВІЙСЬКОВОЗОВОБ'ЯЗАНИХ І «М'ЯКУ СИЛУ» УКРАЇНИ

Про обмін полоненими і співпрацю з ООН, про Міжнародний Комітет Червоного Хреста, права військовозобов'язаних й чимало іншого кореспондентка АрміяInform Людмила Кліщук запитала в Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Дмитра Лубінця.

блема наразі в тому, що наше кримінальне законодавство ще не узгоджене з європейським. Тому процес притягнення до відповідальності буде доволі тривалим. Зокрема, тому що росіяни вчиняють в Україні десятки тисяч воєнних злочинів, і кожен злочин має бути якісно досліджений. Кроки для цього робляться.

Генпрокурор нещодавно повідомив, що українські правоохоронці мають спільний з Міжнародним кримінальним судом план розслідування російських воєнних злочинів в Україні. Національні суди уже регулярно виносять вирoki російським військовослужбовцям за вчинення злочинів в Україні.

— **Чи комфортно вам працювати з МКЧХ? У чому складність роботи із цією організацією?**

— Я неодноразово критикував Міжнародний Комітет Червоного Хреста за невиконання мандату, особливо через те, що вони не відвідують українських військовополонених. Це єдина організація, яка має таке право.

Так, рф дійсно свідомо і публічно порушує будь-які норми міжнародного гуманітарного права та не допускає МКЧХ до місць утримання українських військовополонених. Однак МКЧХ всі ці роки мовчить про порушення росією Міжнародного гуманітарного права. Дійшло до того, що нещодавно на Донеччині росія вбила трьох штатних працівників МКЧХ і ще двох поранила. Це були громадяни України. Реагуючи на ці цинічні вбивства, президентка МКЧХ жодним словом не згадала росію. Замість того, щоб це засудити, вимагати від рф пояснень, вони мовчать. Це не нейтральність, це бездіяльність.

Якщо старі методи не діють, то час впроваджувати нові, знаходити способи виконувати свої обов'язки. Це повинні розуміти і найбільші донори МКЧХ, аби на-

прав людини в Україні. Вони фіксують злочини, які рф робить в Україні, і називають речі своїми іменами. Так, у своєму нещодавньому звіті вони назвали російські удари по українській енергетичній інфраструктурі воєнним злочином і потенційно злочином проти людяності.

Однак є ще і Рада Безпеки ООН, де рф і досі є одним із п'яти постійних її членів. Це один з головних органів ООН, на який покладено відповідальність за підтримку міжнародного миру та безпеки. Тільки Рада Безпеки має право ухвалювати рішення, обов'язкові для виконання всіма членами ООН. Ситуація, коли рф досі входить до Радбезу, є абсурдною, тому що саме росія нахабно порушує міжнародну безпеку вже не перший десяток років не тільки в Україні, а й в інших країнах.

— **Міжнародне гуманітарне право під час війни в Україні. Чи воно працює?**

— Міжнародне гуманітарне право працює в односторонньому порядку.

Україна його дотримується, а рф – ні. Україна не перешкоджає і навіть заохочує міжнародні організації приїжджати та моніторити стан додержання прав цивільних, російських військовополонених. Зокрема, МЗС України офіційно звернулося до ООН і МКЧХ долучитися до заходів гуманітарного реагування в Курській області. Такі візити розвінчали б і російську пропаганду про нібито недотримання Україною Міжнародного гуманітарного права.

росія ж абсолютно його не дотримується: щоденні цілеспрямовані атаки на житлові будинки й цивільну інфраструктуру, тортури над військовополоненими, примусові переміщення дітей. На деокупованих територіях від початку повномасштабного вторгнення Національна поліція зареєструвала понад 104000

неннями нового законодавства про мобілізацію, де розказано про оповіщення про призов на військову службу, надання відстрочки, перевірку військовооблікових документів і відповідальність за невиконання обов'язків. Там чітко розписано процедуру кожного цього процесу. І якщо ваші права порушені, ви можете звертатися до Офісу Омбудсмана.

— **Як мобілізаційні процеси в Україні співвідносяться зі світовим досвідом мобілізаційних процесів?**

— Нинішня російсько-українська війна – це найбільша війна у світі між регулярними арміями двох держав за часів Другої світової війни. Тому наразі в сучасних умовах жодна країна світу не стикалася з такими ж викликами у питаннях мобілізації, як Україна. Ми не знаємо, як би з цим впоралися інші країни. Однак для мене ключовим залишається, що в умовах воєнного стану мобілізаційні процеси повинні відбуватися з додержанням конституційних прав та свобод людини і громадянина в Україні.

— **Назвіть, будь ласка, три головні проблемні питання, з якими до вас звертаються ветерани. Чи швидко вдається вирішити?**

— Захист прав ветеранів – це пріоритетний напрям роботи Офісу Омбудсмана. Нещодавно ми спільно з партнерами організували форум у Вінниці, де обговорювали проблеми ветеранської політики. До мене ветерани звертаються переважно щодо затягування процесу оформлення і розгляду документів, питання встановлення статусу учасника бойових дій, надання належних медичних послуг чи порушення їхнього права на отримання пільги зі сплати кредиту. У певних випадках права ветеранів вдається поновити швидко – достатньо одного

28 жовтня 1944 року останній німецький солдат під натиском радянської армії залишив найзахідніший регіон України – Закарпаття. Українську землю визволяли воїни, які представляли практично всі республіки колишньої радянської імперії. Вже понад 30 років на політичній мапі світу немає тієї імперії, а республіки стали незалежними державами. Але українці й сьогодні, на 80-му році після звільнення, з вдячністю згадують їхніх синів і доньок.

«Це ми, росіяни, визволили вас...»

Якщо почитати російські газети, подивитись ролі і навіть поспілкуватися з пересічними росіянами, не кажучи вже про політиків, то складеться враження, що Україну з фашистського ярма визволяли виключно вони, росіяни.

«Сьогоднішні покоління українців до останнього подиху мають пам'ятати наших батьків і дідів, які проганяли з України гітлерівців», – заявив кілька років тому з трибуни держдуми один з їхніх депутатів.

Ніхто й не сперечається з цим. Маємо пам'ятати. Та чи маємо погоджуватися зі всіма твердженнями їхніх нащадків щодо виняткової ролі «русского человека» у звільненні України? Чи повинні, схиливши голови, вислуховувати всю цю маячню про події на українській землі в роки війни? Ні, звичайно. Розумію, що кремлівські пропагандисти-покидьки не змінять своїх поглядів: хто їм це дозволить? Та й гроші не пахнуть.

Перш, ніж говорити про звільнення України від німців восени 1944-го, перенесімося у літо 1941-го: між подіями, що відбувалися в ці роки, існує тісний зв'язок. І згадаймо, чому і з чийої вини німецький вермахт так швидко окупував нашу землю, а його передові частини за три місяці вже були в Києві? А ще – як так могло статися, що лише в районі Києва в полон потрапили понад 600 тисяч червоноармійців, тобто кілька повнокровних армій?

Відповідь проста: це сталося через злочинну суть радянської влади і вождів компартійного режиму, які сиділи в Москві. Адже наприкінці 30-х були знищені майже всі командні кадри Червоної армії, а її командування, як показали перші дні війни, виявилось бездарним.

Проте влітку 1941-го саме Україна, взявши на себе перші удари німців, стала ареною кровопролитних боїв. Це тут, на Поліссі та Поділлі, загальмувалось їхнє просування вглиб «країни рад», а ставка верховного головнокомандувача за цей час встигла підтягти для оборони Москви так звані сибірські дивізії і оточити столицю імперії протитанковими «іжаками», евакуювати на Урал сотні заводів, які незабаром почали постачати на фронт танки і гармати.

І як не крути, а кожна адекватна людина визнає беззаперечний факт: стікаючи кров'ю, Україна рятувала свою «сестру» – росію, не знаючи, що минуть десятиліття і ця «сестра» питиме з неї кров. Так, як пили гітлерівці.

Попри ці беззаперечні факти сьогодні більшість пересічних росіян вважають, що це саме їхні діди і прадіди визволили Україну. Наче в радянській армії не було українців, узбеків, грузинів, євреїв. І дуже не люблять, коли їм нагадують про ті жертви, які зазнав український народ в роки війни, звільняючи і свою землю, і російську. Жертви, яких можна було б уникнути, коли б у кремлі не засіла сволота, для якої людське життя нічого не вартувало.

Особливо московитів дратує тема так званих чорнопіджачників – українців, які не з власної волі опинилися в окупації, а після приходу радянської армії поповнили її ряди. Цих людей без будь-якої підготовки, з «трюхлінською» на двоох-трох вояків кидали в бій, а якщо точніше, то на

вірну смерть, дивуючи навіть самих гітлерівців.

Ніскільки не применшуючи ролі представників інших народів у визволенні України, мусимо визнати і такий факт: левову частку армій, фронтів, задіяних у вигнанні з нашої землі фашистів, складала саме українці, мобілізовані з приходом Червоної армії. Оті чорнопіджачники...

мобілізації, яка прокотилася Україною в 1943–1944 роках, на фронт відправили понад 3 мільйони чоловіків, які, поповнивши знекровлені фронти, продовжували визволяти нашу землю.

Збереглося безліч свідчень старих солдатів про нелюдську жорстокість, проявлену радянськими генералами і маршалами до них, рядових бійців. Не цитуватиму їх, а наведу лише спогади російського письменника-фронтовика Віктора Астаф'єва, який пройшов усю війну, визволяв Україну.

«Я намагався написати роман про Дніпровський плацдарм – не можу: страшно, навіть зараз, і серце зупиняється, й головний

80 РОКІВ ПОДВИГУ ПОНАД МІЛЬЙОН СИНІВ І ДОНЬОК УКРАЇНИ ПОКЛАЛИ СВОЄ ЖИТТЯ ЗА ВИЗВОЛЕННЯ БАТЬКІВЩИНИ ВІД НІМЕЦЬКИХ ОКУПАНТІВ

«Зброю здобудете в бою...»

Комплектуванням полків і дивізій чорнопіджачниками займалися спеціальні польові військкомати. Восени 1943 року, коли після перемоги в Курській битві радянські війська зайшли на територію України, ставлення більшовицького керівництва до місцевого населення, що два роки прожило в окупації, було, м'яко кажучи, недовірливим. Мовляв, усі вони, особливо чоловіки – це потенційні зрадники та колабораціоністи. Тому, за логікою кремлівських керманівців, ці люди мали «змити кров'ю» свій «злочин». Коли радянські війська звільняли місто чи село, польові військкомати відразу ж починали мобілізувати чоловіків. Часто хворих і немінних, брали, траплялося, і хлопчаків 16-17 років.

Сьогодні історики, які досліджують тему визволення України, не можуть назвати точної кількості полеглих українців. Але в одному вони однакові: втрати були жахливими. Особливо моторошним виявився штурм Києва у жовтні 1943 року, коли сталін наказав взяти місто до чергової річниці жовтневого завоювання.

Тоді десятки тисяч, а деякі історики схилиються до думки, що рахунок йшов на 150-200 тисяч, чорнопіджачників кинули на Букринський плацдарм для відвертання основних німецьких сил, а регулярні підрозділи переправлялися тим часом, використовуючи Лютізький плацдарм. На шестикілометровому клаптику землі загинуло понад 250 тисяч солдатів, із яких значну частину становили щойно мобілізовані селяни в домотканих свитках.

Під час так званої другої хвилі

біль мучить... Ми залишилися на клаптику землі, голодні, холодні, без тютюну, патрони на суворому рахунку, гранат немає, лопат немає, нас з'їдали воші, щурі хлинули до окопів. Так примусити нас воювати могли тільки ті, кому начхати на чуже життя. Двадцять п'ять тисяч входить у воду, а виходить на тому березі три тисячі, максимум п'ять...»

Правда, яку ми знаємо

Незадовго до 78-ї річниці визволення України від нацистів

один із російських політиків заявив, що «Україна сильно перебільшує свої втрати в роки минулої війни». Маячня. За часів колишнього срср влада всіляко применшувала втрати у тій війні.

Так ось, ще у 70-ті роки, під час святкування звільнення України від гітлерівських загарбників тодішній перший секретар ЦК Компартії України Володимир Щербицький заявив, що «Україна втратила 6750 тисяч осіб». Пізніше на офіційному рівні було сказано, що «людські військові втрати становлять 2,5 млн осіб і 5,5 млн мирного насе-

лення». Щодо загальних втрат СРСР – це 40-44 відсотки.

Німці зруйнували майже 700 міст, 28 тисяч сіл, вивели з ладу 5600 мостів, зруйнували понад 30 тисяч технікумів і майже 18 тисяч лікарень. Завдані збитки становили 285 мільярдів рублів. У цінах 1941 року, тобто понад 40 відсотків від загальних збитків усього срср.

У війні загинув кожен п'ятий житель Української РСР. 3-поміж українців, мобілізованих влітку 1941-го, додому повернулися лише 3 відсотки.

Загалом, з майже 30 мільйонів громадян срср, мобілізованих у роки Другої світової, близько 10 мільйонів були вихідцями з України. Починаючи з другої половини 1943 року, вони становили 60-80 відсотків особового складу 1-го, 2-го, 3-го і 4-го Українських фронтів.

З Україною пов'язані основні вирішальні події на радянсько-німецькому фронті, оскільки саме на наших теренах було розгромлено понад 60 відсотків сухопутних сил німецького війська. Починаючи з січня 1943-го і до жовтня 1944-го Червона армія здійснила в Україні 13 наступальних і дві оборонні операції. А з 22 червня 1941 року до 28 жовтня 1944 року на теренах сторони, що воювала, провели 29 із 76 стратегічних наступальних і оборонних операцій.

Але росіяни були б не росіянами, коли б не маніпулювали фактами, не брехали усьому світові. Нам, українцям, не потрібно перебільшувати втрати в роки війни. Нам потрібні й співчуття московитів, які «визволяють нас від нацистів і бандерівців». Нам потрібна правда. І ми її знаємо.

Сергій ЗЯТЬЄВ.

Виставка

агресора. Причому участі не тільки на посадах тилового та логістичного забезпечення, а в бойових підрозділах на керівних посадах, посадах ракетно-артилерійського забезпечення, медичного забезпечення, штурмовиків, снайперів, операторів безпілотних систем та ін.

Голова Київської міської організації Української Спільноти ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) Микола Гончаренко звернув увагу присутніх на велику роль жінок в українському суспільстві, у захисті та розбудові незалежної України. З 2014 року воїни-«афганці» також беруть безпосе-

НЕЗЛАМНІ: ЖІНОЧІ ОБЛИЧЧЯ ВІЙНИ

У Камінній залі Національного історико-архітектурного музею «Київська фортеця» відбулась презентація виставки фоторобіт Оксани Чорної – офіцера служби зв'язків з громадськістю 53-ї окремої механізованої бригади імені Князя Володимира Мономаха «Незламні: жіночі обличчя війни», присвяченої Дню захисників і захисниць України.

ВІСТАВКА організована спільно з Київською міською Спільнотою ветеранів Афганістану та кафедрою виробничого та інвестиційного менеджменту Національного університету біоресурсів і природокористування України.

У презентації виставки взяла участь міністр у справах ветеранів України Наталія Калмикова, яка нагадала про динаміку збільшення участі жінок у російсько-українській війні з початком повномасштабного вторгнення

редню участь у бойових діях на сході держави, діляться з побратимами набутим бойовим досвідом, виявляючи при цьому приклади мужності та героїзму. Багато колишніх воїнів-інтернаціоналістів вже у сучасній війні нагороджені орденами та медалями, троє стали Героями України. Двоє з них – Олег Міхнюк і Володимир Примаченко – померли.

Коментуючи свої роботи, Оксана Чорна акцентувала увагу на винятковому почутті патріотизму та відданості, незламності українських жінок, що поруч із чоловіками переживають біль та жахи війни, захищаючи свою незалежну державу, свій дім, свою сім'ю, своїх рідних і близьких людей. Кожна фотографія – це окрема жіноча доля, окрема історія, яка варта уваги суспільства.

Голова Київської організації Національної спільноти фотохудож-

ників України Любов Котляр разом з колегами високо оцінили художню майстерність світлини, їх досконалість у створенні образів захисниць і запропонувала авторці виставки долучитись до спільноти фотохудожників Києва.

Фотографія, як окремий вид сучасного мистецтва, забезпечує своєчасність та оперативність висвітлення подій, об'єднує людей різних поглядів і професій. А документальна фотографія, крім цього, фіксує та достовірно передає події сьогодення і має історичне значення для викриття злочинів, скоєних агресором на території України. Адже розплата за скоєне та суд – неминучі.

Перемога України неодмінно настане. І в тому числі, завдяки мужності та героїзму наших жінок-захисниць.

Євген ШВАБ.

Фото автора.

Актуальне інтерв'ю

(Закінчення.
Початок на 4-й стор.)

ПРО ПОВЕРНЕННЯ ПОЛОНЕНИХ, ПРАВА ВІЙСЬКОВОЗОВ'ЯЗАНИХ І «М'ЯКУ СИЛУ» УКРАЇНИ

бачать перед собою реальних людей, чують їхні історії, то починають розуміти, що за цифрами у статистиці депортованих та примусово переміщених рф дітей стоять справжні долі. Це м'яка сила, яка, я вірю, дає свій вплив.

– **Яка історія, пов'язана з правами рідних загиблих військових, вразила вас найбільше?**

– Кожна історія рідних загиблих наших Героїв і Героїнь – це завжди трагедія. Відповідно і кожне порушення прав членів родин померлих воїнів зачіпає. Адже підтримка і захист сімей, які втратили рідну людину, – це той мінімум, який держава зобов'язана надавати. Ми також тримаємо на контролі забезпечення права членів родин загиблих (померлих) військовослужбовців на отримання разової грошової допомоги, яку виплачують сім'ям загиблих. Аналіз більш як 130 звер-

нень із цієї проблематики, що надійшли до Офісу Омбудсмена у 2023 році, виявив численні факти зволікання або

бездіяльності працівників ТЦК і СП щодо подання запитів до військової частини для отримання документів, а також за-

тримки від командування військових частин щодо надання документів.

– **Якою історією з хепіендом з вашої роботи хотіли б поділитися?**

– У нас дуже багато таких історій: це довгоочікувані зустрічі звільнених з полону з їхніми рідними, повернення українських дітей, поновлення прав ветеранів.

Згадаю історію возз'єднання мами-військовополоненої та її сина, які не бачилися понад два роки. Під час обміну 31 травня хлопчик нарешті зустрівся з мамою, яка повернулася додому з полону. Жінка перебувала на «Азовсталі». Зазначу, що хлопчика повернув додому Офіс Омбудсмена з ТОТ України. Такі історії надихають і

дають ще більше енергії працювати.

– **Що для вас буде перемогою в російсько-українській війні?**

– Українська Формула миру, яка ґрунтується на Статуті ООН, передбачає відновлення справедливого миру для України. Це і буде перемога, зокрема відновлення територіальної цілісності України, виведення російських військ і припинення бойових дій, а також звільнення всіх полонених і депортованих осіб. Це 4-й пункт Формули миру, за який я відповідаю як Омбудсман України і щоденно працюю над його реалізацією.

Перемога України насправді важлива не тільки для нас, а й для всього демократичного світу. Не всі до кінця усвідомлюють загрозу, яку несе потенційний проґраш України. Це означатиме руйнування світової безпеки і повернення до епохи імперій і колоній, в яких про жодні права людини не йтиметься взагалі.

Храм душі нашої

МОЛИТОВНА ДОПОМОГА ПРЕЧИСТОЇ

Великим святом для українців і мужнього українського воїнства була і є Покрова Пресвятої Богородиці.

У РОДИНІ географічних і краєзнавчих дисциплін є своєрідний розділ, який називається сакральна географія. Цей напрям вивчає місцевість через сакральні, святі місця, які є на тій чи іншій території. Сюди входять храми, монастирі, каплиці, святині, якими наш побожний народ уквітчав свою Батьківщину. І не треба мати спеціалізованої підготовки, щоб побачити, що найбільша кількість храмів в Україні присвячена Пресвятій Діві Марії Богородиці, а саме її Успінню та Покрову.

Цей феномен, ймовірно, можливо пояснити тільки складною історією українського народу, котрий в самозахисті від загарбників міг розраховувати тільки на себе і на поміч з Неба. Головний молитовний гімн свята Успіння Богородиці гласить, що Діва Марія в народженні дівство зберегла і в Успінні своєму нас не полишила, тому й будувались храми на честь цієї події, бо прагнув наш народ молитовної допомоги Пречистої.

Наступним найулюбленішим святом для українців була і є Покрова Пресвятої Богородиці. Хоча це свято має чітку історичну прив'язку до подій захисту Кон-

стантинополя від загарбників у IX столітті, проте має своєрідний "збірний образ", бо вміщає в себе усі чудесні моменти захисту й порятунку тих, хто щиро прикликає Діву Марію на молитовну допомогу.

Тоді, у вікопомні дні праведник на ім'я Андрій побачив у храмі дивне видіння: в храмі молився побожний народ зі своїми вельможами та імператорською родиною, а на Небі Богородиця очолювала молитовне предсто-яння перед Богом святих Апостолів, мучеників, праведників та усіх святих.

Віруючі люди завжди знали про Небесну молитву, а в цьому видінні отримали підтвердження. Звідси логічним виглядає те, що

козаки на Січі Покровський храм поставили. Бо ж на кого надіятись? З півдня, зі сходу та й з заходу – вороги та поневолювачі. Одна надія – на допомогу Згори.

Під молитовне заступництво Богоматері горнулися і подружні пари в Україні. Бо саме на осінь припадала пора весіль: городи спорядкували – можна й життя планувати. Хто може сім'ю благословити? Хто любов може укріпити? Хто дітей поберегти? Тільки молитовне заступництво усіх святих перед Богом і Покров Богородиці.

Ось така вона, українська сакральна географія. Ось така вона, українська молитовна осінь – під молитовним заступництвом і покровом Пресвятої Діві Марії.

І сьогодні, хоча й маємо задекларованих багато союзників, проте розуміємо, що цілковито можемо поклатися тільки на себе, на свого найближчого побратима і посестру. Але ще й на поміч з Неба, на молитву Богородиці.

Хай Господь, молитвами Діві Марії та усіх святих, подасть мудрість державному керівництву, мужність українському воїнству, крепість родинам героїв, єдність та одностайність усім нам.

Сергій ЮЩИК, волонтер, настоятель Афганського храму, проректор Київської духовної академії і семінарії.

НАГОРОДА ЮНІЙ ВОЛОНТЕРЦІ

Шепетівські ветерани-«афганці» приділяють важливу увагу військово-патріотичному вихованню молоді.

УШЕПЕТІВСЬКОМУ медичному ліцеї ветеран Шепетівської СВА Олександр Гурінович разом з представником 25-ї окремої десантно-штурмової бригади Русланом Неручоком вручили студентці Діані Гаврилюк, як волонтерці, військову футболку з логотипом бригади та шеврон.

Коли йшлося про допомогу ЗСУ, Діана, тоді ще учениця Городищенської ЗОШ, завжди першою відгукувалася. Дівчина готувала матеріали для плетіння маскувальних сіток і допомагала їх плести.

Про війну Діана знає не тільки з газет і телебачення – двоє її рідних дядьків нині захищають Україну.

Володимир ПИПІЧ, член Шепетівської СВА, учасник бойових дій в Афганістані.

Соціальний захист

ВETERАНСЬКА ПОЛІТИКА: ЗРОЗУМІСТЬ, УПОРЯДКОВАНІСТЬ І ЗЛАГОДЖЕНІСТЬ

(Закінчення. Початок на 3-й стор.)

Необхідні комплексні програми навчання та перекваліфікації, які відповідають навичкам та інтересам ветеранів, зокрема тих, хто отримав інвалідність або не може повернутися до колишньої професії.

На жаль, багато роботодавців не готові брати на роботу ветеранів. Але ж працевлаштування – це один із ключових інструментів їхньої реінтеграції. Однією з причин побоювань роботодавців дослідники IREX називають те, що між ветеранами й тими, хто уникає мобілізації, на виробництві нерідко виникають конфлікти.

Крім того, необхідно обладнати робочі місця, дотримуючись принципів інклюзивності. 50% витрат на обладнання таких робочих місць компенсує держава, але інклюзивність має бути в усьому просторі підприємства – не може ветеран сидіти за інклюзивним робочим столом і не мати фізичної можливості сходити в неінклюзивний туалет. Ну й, зрештою, добиратися до робочого місця він змушений неінклюзивними сходами.

Задля справедливості: чимало підприємств шукають і знаходять способи працевлаштувати ветеранів із урахуванням їхніх потреб, зокрема за рахунок грантових програм і власних коштів. Наприклад, компанія «Укрнафта» реалізує програму для ветеранів «Тебе шукає робота». Потрібно лише набрати телефонний номер або зчитати QR-код.

Звертаючись до учасників IX форуму «Диригенти змін», який відбувся в Києві 25 вересня, міністр у справах ветеранів Наталія Калмикова попросила їх (а це понад 300 власників бізнесу, CEO і СxO провідних компаній) зробити все можливе, щоб наші захисники та захисниці, які повертаються з війни, впевнилися: вони затребувані в цивільному житті, «вони – бажані працівники та бажані партнери». «Ми сподіваємося, що проєкт закону про

ветеранське підприємництво розгляне Верховна Рада найближчим часом. І, сподіваюся, ветерани відкриють нову еру в підприємстві України», – зазначила міністр.

Щодо **пільг**, то частина ветеранів оцінює державну політику підтримки як хаотичну і несистемну. Не всі пільги оцінюються як доцільні, оскільки система формувалася до повномасштабного вторгнення й була націлена на дещо інші потреби. Крім того, якість пільг змушує бажати кращого. Це ж стосується і юридичних послуг: складність оформлення, забюрократизованість, відсутність цифровізації, нерозуміння, на які саме пільги має право ветеран.

Ну й іще одна проблема: держава призначає пільги, але фінансування їх лягає на місцеві бюджети, тоді як у багатьох громад грошей на це просто немає.

Ветерани просять:

- дозволити оформлення пільг їхнім родичам;
- створити нарешті «єдине вікно», а також систему юридичного супроводу ветерана замість одноразової юридичної допомоги;
- зменшити кількість пільг, але забезпечити їх стабільне фінансування.

Головною проблемою соціальної інтеграції ветеранів є величезна різниця між військовим життєвим досвідом і мирним життям. Ветерани, які недавно повернулися з фронту, описують свій досвід як «прірву», що утворилася між ними та цивільними. Зменшується кількість тем для обговорення і, як наслідок, коло знайомих. Відповідно знижується й ймовірність швидкої інтеграції в мирне життя.

Держава та суспільство **зобов'язані** створювати ветерану можливості для відновлення і самореалізації в мирному житті, розвивати практики супроводу в його реадптації та формувати загальну культуру поваги до нього.

Юлія МЕЛЬНИЧУК.

Верховна Рада України підтримала надання права військовим самостійно визначати осіб, яким має бути виплачено його чи її грошове забезпечення у випадку захоплення у полон або знищення безвісти.

ЗА УХВАЛЕННЯ в цілому проєкту Закону «Про внесення змін до статті 9 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» проголосував 301 депутат.

БЕЗКОШТОВНЕ ЗУБОПРОТЕЗУВАННЯ ДЕ І ЯК ОТРИМАТИ ПОСЛУГИ ЗАХИСНИКАМ

В Україні реалізується пілотний проєкт безоплатного зубопротезування військовослужбовців і ветеранів. Це важлива частина соціальних гарантій для осіб, які постраждали внаслідок бойових дій.

НАЦІОНАЛЬНА служба здоров'я України уклала договори на 2024 рік зі 259 надавачами медичних послуг щодо зубопротезування на загальну суму 183,3 млн грн. Проте, як повідомили АрміяInform у Міністерстві охорони здоров'я України, станом на 1 вересня отримали послуги тільки 3690 осіб, які захищали суверенітет і територіальну цілісність України. За що контрактівані заклади охорони здоров'я виплатили близько 14 млн грн. Тобто кошти для зубопротезування є, тому захисники і захисниці мають можливість ними скористатися.

Отримати послуги безоплатного зубопротезування можуть: учасники бойових дій; особи з інвалідністю внаслідок війни; військово-вослужбовці;

Щоб отримати послугу, необхідно: звернутися до медзакладу, який уклав договір з НСЗУ; отримати попередньо направлення від лікаря-стоматолога; заповнити заяву; надати копії документів з пред'явленням їх оригіналів.

Пакет необхідних документів: паспорт громадянина України; облікова картка платника податків; посвідчення (учасника бойових дій/особи з інвалідністю внаслідок війни, посвідчення учасника війни та/або військовий квиток осіб рядового, сержантського і старшинського складу).

Для пошуку медзакладів, які надають послуги з безкоштовного зубопротезування, використовуйте

сайт Національної служби здоров'я України.

Також контакти закладів можна дізнатися за номером 16-77, оператор контакт-центру підкаже адресу та телефон медичного закладу.

Пацієнту безоплатно гарантовані такі послуги:

- проведення стоматологічного обстеження для визначення обсягів та методу зубопротезування;
- проведення інструментальних досліджень, зокрема, рентгенографії або ортопантомографії тощо;
- встановлення таких типів зубних протезів: незнімного металокерамічного та/або повного/частково знімного нейлонового/акрилового протезу, та/або частково знімного (бюгельного);
- підготовка ротової порожнини, зокрема, опорних зубів, до встановлення визначеного типу зубного(их) протеза(ів) (без урахування лікувальних процедур);
- ігнотвлення зубного(их) протеза(ів), що включає отримання відбитків і реєстрацію прикусу, вибір матеріалу та дизайну майбутнього протеза(ів), фрезерування або моделювання протеза(ів) в зуботехнічній лабораторії;
- проведення фіксації зубного(их) протеза(ів), що включає клінічне припасування та контроль конструкції, фіксацію, корекцію і полірування;
- проведення своєчасного знеболення на всіх етапах зубопротезування;
- надання невідкладної медичної допомоги пацієнту/пацієнтці,

явив міністр оборони України Русланом Умеров.

Згідно з ухваленим законом, військові можуть своїм особистим розпорядженням, яке передається командирі військової частини або підрозділу, визначити осіб, яким буде виплачено грошове забезпечення у випадку захоплення у полон або знищення безвісти.

виклик бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги за потреби та надання невідкладної медичної допомоги до її прибуття;

- направлення пацієнта/пацієнтки для отримання спеціалізованої медичної допомоги, інших медичних послуг;
- дотримання принципів безбар'єрності та інклюзії під час надання медичної допомоги.

Чи є обмеження щодо кількості послуг, які може отримати пацієнт і кількість зубів, які можна пролікувати?

У межах пілотного проєкту з надання стоматологічної допомоги ви маєте право на отримання послуг із зубопротезування на суму до 14984 грн. Ця сума є граничною вартістю послуг, які можуть бути надані вам за рахунок коштів державного бюджету.

Кількість послуг та зубів, які можуть бути проліковані в межах цієї суми, залежить від конкретних видів протезування, які вам потрібні, та їх вартості. Наприклад, у рамках граничної суми ви можете отримати:

- один повний знімний протез для верхньої або нижньої щелепи та кілька коронок;
- два часткові знімні протези;
- кілька незнімних протезів (коронки, мостів) залежно від кількості одиниць протезування.

Точну кількість послуг і зубів, які можуть бути проліковані, визначає лікар-стоматолог під час консультації та планування лікування, виходячи з ваших індивідуальних потреб і в межах граничної суми.

Більш детальну інформацію вам повідомлять у медзакладах, які надають послуги з безкоштовного зубопротезування.

Віталій ПАНЧИШИН, АрміяInform.

Пам'ять

ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ

28 вересня біля селища Шевченко Покровського району Донецької області в боях з російськими окупантами загинув житель Тернопільщини, ветеран війни в Афганістані, військовослужбовець 44-ї окремої артилерійської бригади імені гетьмана Данила Апостола Вадімов Валентин Олександрович.

ВАЛЕНТИН народився 16 березня 1969 року. З листопада 1988 по лютий 1989 року брав участь у бойових діях в Афганістані в складі 395-го мотострілецького полку 201-ї МСД, який дислокувався в Пулі-Хумрі.

Валентин Олександрович був патріотом своєї держави, тому в 2019 році добровольцем пішов захищати Україну, підписавши контракт з 44-ю окремою артилерійською бригадою, брав участь в боях на Донбасі, а після широкомасштабного вторгнення російського агресора виконував бойові завдання на різ-

них напрямках у складі свого артилерійського дивізіону.

Бойові побратими відзначали його як надійного та досвідченого воїна, за плечима якого вже не одна війна. Він дуже любив техніку, був першокласним механіком-водієм, постійно передавав свій досвід молодим воїнам і допомагав їм, користувався заслуженим авторитетом у підрозділі.

Правління Тернопільської обласної Співки ветеранів Афганістану висловлює щирі співчуття родині полеглого героя, близьким, друзям і бойовим побратимам. Господи, дай сили і витримки родині полеглого воїна перенести біль втрати.

4 жовтня попрощалися з загиблим героєм у Тернополі, Теребовлі та Заліщиках.

Похоронили мужнього воїна з військовими почесностями 5 жовтня за рішенням родини у його рідному селі Кострижівка на Чернівеччині поряд з могилою однокурсника, з яким він у школі вчився за однією партою і який теж загинув, боронячи Україну.

Вічна пам'ять та Царство Небесне захиснику України.

27 вересня у селищі Золотники на Тернопільщині зустрілися бойові побратими, щоб вшанувати пам'ять полеглого в Афганістані воїна Степана Олійника.

ЗАГИНУВ У ЖОРСТОКОМУ БОЮ

САМЕ ЦЬОГО ДНЯ 41 рік тому, 27 вересня 1983 року старший сержант Степан Олійник загинув у Афганістані в жорсткому бою від осколків ворожої гранати. За мужність і відвагу нагороджений орденом Червоної Зірки (посмертно).

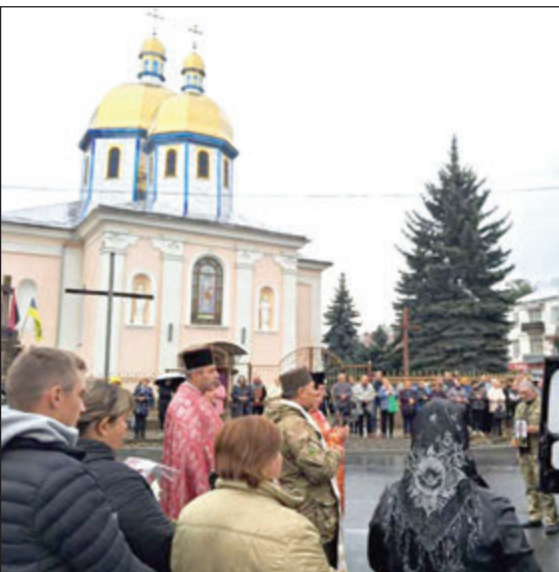
Голова Теребовлянської Співки ветеранів Афганістану Богдан Гумницький разом з бойовими побратимами відвідали могилу полеглого воїна на місцевому кладовищі. Спільною молитвою, запаленням лампадок на його

могілі та покладанням квітів ветерани-«афганці» вшанували пам'ять полеглого героя.

Односельці пам'ятають Степана Олійника, одну з вулиць селища названо його іменем, а на фасаді місцевої школи встановлено меморіальну дошку.

Вшановувати пам'ять полеглих бойових побратимів – наш святий обов'язок.

Василь КОГУТ, перший заступник голови Тернопільської обласної організації УСВА.

Спорт

1 жовтня у Коропці на Тернопільщині в рамках відзначення Дня захисників і захисниць України та Дня ветерана з ініціативи Тернопільської обласної Співки ветеранів Афганістану відбувся традиційний турнір з футболу серед ветеранів.

ПАМ'ЯТАЮТЬ ПОЛЕГЛИХ

ОРГАНІЗУВАВ проведення турніру в пам'ять про полеглих воїнів на війні в Афганістані та в сучасній російсько-українській війні директор Коропецької обласної ДЮСШ для дітей і сиріт Дмитро Калиняк за підтримки Тернопільської обласної організації УСВА і відділу молоді та спорту Чортківської районної військової адміністрації.

Під час урочистого відкриття присутні хвилиною мовчання вшанували пам'ять всіх полеглих воїнів.

У змаганнях взяли участь три команди з Бережан, Коропця та Скалата. Матчі пройшли у запеклій та безкомпромісній боротьбі, команди на полі місцевого ста-

діону показали змістовний футбол. Перемогли ветерани з міста Бережани.

Голова Тернопільської обласної організації УСВА Сергій Лісовий вручив команді-переможниці перехідний Кубок, призери відзначені кубками, медалями, грамотами й цінними подарунками, окремо нагородили кращих гравців.

Сергій Лісовий подякував організаторам і всім учасникам за пам'ять про полеглих воїнів, яку увічнено проведенням цього традиційного турніру.

Василь КОГУТ, перший заступник голови Тернопільської обласної організації УСВА.

ПЕРЕМОГУ СВЯТКУВАЛИ ГОСПОДАРІ

У Ковелі відбувся дитячий турнір з настільного тенісу, присвячений Дню захисників і захисниць України. Про це інформують на сайті Ковельської міської ради.

ОРГАНІЗАТОРИ змагань — Ковельська міськрайонна організація ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів), ГО «Ковельська міська федерація тенісу настільного», управління культури, молоді, спорту та туризму.

На урочистому відкритті виступили президент міської федерації тенісу настільного, учасник бойових дій, тренер-викладач Ігор Бівініс, голова міськрайонної організації ветеранів Афганістану Микола Савосюк і його заступник Анатолій Заскальний. Вони побажали юним тенісистам успіхів та перемог. Присутні хвилиною мов-

чання вшанували пам'ять захисників, які загинули у боротьбі за незалежність України.

У турнірі взяли участь не лише ковельчани, а й спортсмени з Любомля, Ківерців, Ковельського району. 48 юнаків і дівчат змагалися в трьох вікових групах.

В індивідуальних змаганнях кращу гру показали ковельські тенісисти. Переможцями стали Богдан Стасюк, Маркіян Клімук, Вікторія Прокопчук. Сергій Бублей здобув «золото» у трьох вікових групах.

Друге місце вибороли Дмитро Краснов, Андрій Кузьмук, Артем Фрідріх, Вікторія Крисак, Анастасія Сесюк.

У командному заліку ковельська команда святкувала перемогу, ківерцівські тенісисти стали срібними призерами, спортсмени з Любомля – бронзовими.

ТТ

ТРЕТІЙ ТОСТ

Ідентифікатор медіа R30-03455.

Газета заснована у липні 1991 року

ЗАСНОВНИК: УКРАЇНЬСЬКА СПІЛКА ВЕТЕРАНІВ АФГАНІСТАНУ (ВОЇНІВ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ)

РЕДАКЦІЯ НЕ ЗАВЖДИ ПОДІЛЯЄ ПОЗИЦІЮ АВТОРІВ І НЕ МАЄ МОЖЛИВОСТІ ПОВЕРТАТИ РУКОПИСИ. ЛИСТУВАННЯ З ЧИТАЧАМИ – НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ. ЗА ТОЧНІСТЬ І ДОСТОВІРНІСТЬ ВИКЛАДЕНИХ ФАКТІВ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕСЕ АВТОР.

НАША АДРЕСА:

01054, М. КИЇВ, ВУЛ. ЯРОСЛАВІВ ВАЛ, 36Е.

ТЕЛ. 272-47-45, ФАКС 272-50-42.

E-MAIL: USVA2007@UKR.NET

САЙТ: WWW.USVA.ORG.UA

ГАЗЕТУ ВІДДРУКОВАНО У ДРУКАРНІ

ФОП КЛЮЧУК С. М., МІСТО ЧЕРНІВЦІ,

ВУЛ. ЗАВОДСЬКА, 37.

Тираж 2000. Зам. 1110.

ІНДЕКС 30224.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

